

OBRAZEC ZA PRIPRAVO POROČILA O SAMOEVALVACIJI DRUGAČNE (ALTERNATIVNE) OBLIKE IN NAČINI USVAJANJA IN VREDNOTENJA ZNANJA

Temeljni cilj poskusa je posodobiti gimnazijski program z uvedbo novih programskih elementov. Namen samoevalvacije je, da s temeljitim in sistematičnim notranjim spremljanjem uvedenih programskih elementov ugotovite in dokumentirate dobre in slabe strani uvedenih novosti ter na tej podlagi zberete primere dobre prakse, beležite pa tudi težave ter kako ste jih premagovali, saj bomo po zaključku poskusa spremenjeno prakso usvajanja in vrednotenja znanja širili tudi na ostale šole, ki niso sodelovale v poskusu.

Samoevalvacija je zastavljena tako, da vseskozi zasleduje uresničevanje na začetku postavljenih ciljev poskusa. To pomeni, da cilje zasledujete vsa širi leta, vendar vsako leto uresničite le določeno etapo posameznega cilja z namenom, da ob koncu projekta dokumentirano pojasnite, v kakšni meri in kako so bili doseženi načrtovani cilji poskusa.

V poglavju Cilji poskusa je zapisan cilj in kazalniki poskusa, kot jih je sprejel Strokovni svet RS za splošno izobraževanje in vam predstavljajo okvir za lažjo umestitev vaših ciljev, ki jim sledite v tem poskusu

CILJI POSKUSA NA ELEMENTU DRUGAČNE OBLIKE USVAJANJA IN VREDNOTENJA ZNANJA

Cilji in kazalniki poskusa so naslednji:

Št.	Cilji	Kazalniki
	Vpliv različnih oblik in načinov usvajanja in vrednotenja znanja na motivacijo, učno uspešnost ter odgovornost za učenje.	<ul style="list-style-type: none">• kakovost raziskovalnih nalog in drugih izdelkov• motiviranost za učenje• učni uspeh• zadovoljstvo učiteljev

**POROČILO O SAMOEVALVACIJI POSKUSA v 3. letnikih
DRUGAČNE (ALTERNATIVNE) OBLIKE IN NAČINI USVAJANJA IN
VREDNOTENJA ZNANJA ZA ŠOLSKO LETO 2012/2013**

IME ŠOLE: Gimnazija Moste

1. IZBRANI PROGRAMSKI ELEMENTI IN PODROČJA SPREMLJANJA

Izbrani programski element (OBKROŽITE) in OPIŠITE SPREMEMBO
<p>DRUGAČNE OBLIKE VREDNOTENJA ZNANJA: Alternativne oblike vrednotenja znanja - vrstniško ocenjevanje in samooocenjevanje</p>

2. ETAPNI CILJI V ŠOLSKEM LETU 2012/2013

CILJI 1

Št.	E t a p n i c i l j i	K a z a l n i k i
1.	Izdelava opisnikov za ocenjevanje (Priloga 1): – seminarske naloge – znanstvenega prispevka, – portfolia – za ustno preverjanje znanja – za ustne predstavitve	Izdelani kriteriji v soglasju z vsemi udeleženi (profesor in dijaki)
2.	Uporaba kriterijev pri samocenjevanju in vrstniškem ocenjevanju	Koliko se ocene ujemajo s profesorjevo oceno in vrstniško oceno
3.	Odgovornost do lastnega dela in v primeru skupinskega dela - dela v skupini	Kvaliteta izdelane seminarske naloge oz znanstvenega članka in sodelovanja v skupini glede na kriterije Urejeni portfolio

3. NAVEDITE INSTRUMENTARIJ, KI STE GA UPORABILI ZA SAMOEVALVACIJO

- a. Anketni vprašalniki za dijake (Priloga 2)
- b. Vodeni intervju za sodelujoče učitelje (Priloga 3)

4. ANALIZA PRIDOBLENIH PODATKOV S SAMOEVALVACIJO

A) Analiza vprašalnika za ocenjevanje znanstvenega prispevka oz. seminarske naloge.

1. Ali se ti zdi pomembno, da imaš izdelane kriterije ocenjevanja znanstvena prispevka pred izdelavo in zagovorom naloge. Svoj odgovor utemelji.

Dijakom (78%) se zdi pomembno, da imajo izdelane kriterije ocenjevanja pred izdelavo in zagovorom naloge, saj tako vedo kaj in kako naj napišejo, da dobijo dobro oceno in so seznanjeni s tem, kaj je pomembno pri pisanju znanstvenega prispevka. Poleg tega se lahko že sami ocenijo in predvidevajo oceno. S kriteriji pripomoremo k večji objektivnosti.

2. Kje vidiš prednosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?

Prednosti, če dijaki skupaj z učiteljem oblikujejo kriterije so naslednje:

- lažje napiše dober znanstveni članek, saj je sodeloval pri procesu oblikovanja kriterijev in je bolj seznanjen s tem, kaj je pomembno
- ima vpogled v celoten proces ocenjevanja
- se vsi strinjajo z ocenjevanjem – kajti dogovarjajo se dokler se ne vsi s predlaganim ne strinjajo (procesna znanja)
- imajo možnost vpliva na oblikovanje kriterijev – sodelovanje (kateremu delu damo poudarek in kateri del omilimo) (osebna vključenost v proces ocenjevanja)
- upoštevanje oziroma prislugh dijakovemu mnenju in možnosti zagovora le tega
- bolj pravičen
- tako pridemo do skupnega mnenja
- možnost soočanja in postavitve v vlogo učitelja, ocenjevalca.
- veliko različnih mnenj, ki se potem tvorijo v celoto in določijo pravo oceno
- možnost soodločanja, kaj je pri izdelku pomembno
- prikaže, kaj je pomembno učitelju in kaj dijakom. Pri tem pride do kompromisov in se dijaki seznanijo s tem, na kaj bo učitelj pozoren
- predlagamo, kje bi najlažje dobili več točk
- oblikovan je iz več zornih kotov in da se vsi strinjamo s kriterijem
- upoštevanje mnenja vsakega
- učitelj se tako prilagaja in gre v prid učencu ter učitelju

3. Kje vidiš pomanjkljivosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?

Pomanjkljivosti, če dijaki skupaj z učiteljem oblikujejo kriterije so naslednje:

- zavzame preveč časa med rednim poukom
- veliko nesoglasij in več potrebnega časa, da pride do strinjanja
- omili se s tem strogost
- dijaki so mogoče preveč subjektivni
- dijaki gledajo na svojo korist
- ni več toliko poudarka na vsebini in kvaliteti, ampak na izvirnosti, obliki in načinu predstavitve
- ne sodelujejo vsi pri tem
- težko je priti do kompromisa
- lahko je kriterij pomanjkljiv, ker učitelj najbolje ve, kako mora biti oblikovan
- nimamo izkušenj s kriterijem ga ne znam oblikovati
- spori med učenci in učitelji ob nestrinjanju

- kjub temu naše mnenje lahko ne upošteva dovolj
- ker prihaja do nesoglasij, če hoče posameznih uveljaviti svoje interese

Nekaj več kot četrtina dijakov (26%) ne vidi pomanjkljivosti pri skupnem oblikovanju kriterijev.

4. Kako vam je natančno izdelan kriterij pomagal pri pripravi na izdelavo naloge in izvedbi naloge?

Pri pripravi na izvedbo in izdelavi naloge je kriterij 83 % dijakom pomagal, da so točno vedeli, kaj morajo storiti in na kaj se osredotočiti, da bi dobili boljšo oceno. Lažje jim ga je bilo napisati, ker so točno vedeli, kaj mora vsebovati, kaj poudariti in kaj izpostaviti in na kaj biti pozorni, da so lahko napisali dober znanstveni prispevek.

Vse skupaj jim je bilo lažje in bolj razumljivo.

Vedeli so, kje je možno dobiti/vredno največ točk in tam smo se tudi bolj potrudili.

Natančno izdelan kriterij ni pomagal pri pripravi na izdelavo naloge in izvedbi naloge 17 % dijakom. Bolj kot kriterij jim je pripomogel vzorec napisanega članka, ki je ustrezal navedenim kriterijem.

5. Ali si zaradi pripravljenih kriterijev izdelal bolj kvalitetno nalogo kot bi jo sicer in svojo trditev utemelji?

Dijaki so mnenja (79%), da so zaradi pripravljenih kriterijev izdelali bolj kvalitetno nalogo, saj so vedeli, kaj in kako je potrebno napisati za odlično oceno. Če ne bi vedeli kriterijev bi določene stvari naredili slabše. Kriteriji so jim pomagali pri iskanju potrebnih in ključnih informacij. (npr. ko sem šla po kriterijih sem ugotovila, da mi manjka dober zaključek.) Kriterij jim je dal smernice po katerih so zapisali in predstavili prispevek in jim je mi služil kot kontrola, če so kaj pozabili. Če kriterija ne bi bilo, bi bila njihova naloga manj bogata.

Nekaj več kot petina dijakov (21%) ni delala po kriteriju. Po najboljših močeh je zapisala prispevek in predstavila, ne glede na kriterij. Ena dijakinja je zapisala. »Občutek imam, da nisem bila svobodna.«

6. Ali je ocena, ki so ti prisodili dijaki realna? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.

Večina dijakov (74%) meni, da so jim dijaki prisodili realno oceno, ker so vložili trud. Popravila je napake in prednosti pohvalila.

7. Ali te je učitelj ocenil realno? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.

Večina dijakov (65%) meni, da jih je učitelj realno ocenil in da so si tako oceno tudi zaslužili, 13 % meni, da bi si zaslužili višjo oceno, 4 % pa da nižjo, ostali niso odgovorili.

Pričakujejo višjo večjo oceno, ker so v nalogo vložili veliko truda in svojega časa in nekateri tudi časa drugih ljudi.

Izpostavili bi mnenje dijakinje: »Menim, da bi si zaslužila višjo oceno, saj sem v nalogo vložila veliko svojega časa in časa drugih. V nalogo sem vključila tudi ekologe in sem se z njimi o nalogi oziroma problemu veliko pogovarjala in s tem dobila ogromno koristnih informacij.«

8. Kje vidiš prednosti vrstniškega ocenjevanja znanstvenega prispevka?

Prednosti vrstniškega ocenjevanja znanstvenega prispevka:

- veš, da ti bodo vrstniki dodelili najboljšo oceno
- si lahko povemo svoje mnenje, zato je ocena bolj pravična
- seznanimo se s tem, kako ocenjevati
- spoznamo, da ocenjevanje ni tako lahko kot se nam zdi
- zaradi sodelovanja pri ocenjevanju so ure bolj zanimive in se med seboj bolj povežemo
- učitelj ima manjši vpliv
- učitelj mora upoštevati mnenja drugih, ki so morda opazili nekaj kar je on spregledal
- lahko se tudi učitelji učijo iz naših mnenj in ocenjevanj
- menim, da ocenjujejo pravično, včasih celo ocenijo malo več
- samo v njihovi delni subjektivnosti.

9. Kje vidiš slabosti vrstniškega ocenjevanja znanstvenega prispevka?

Slabosti vrstniškega ocenjevanja znanstvenega prispevka:

- v njihovi subjektivnosti
- noben ocenjevalec ni objektivni in vsak ima že mnenje o sovrstniku, po navadi slabo
- edino, če te kdo ne mara in ti da slabšo oceno
- lahko kdo skritizira nalogo, čeprav je dobra
- nepravilnost do dijakov, ki jih vrstniki ne marajo.

Nakaj manj kot polovica dijakov (48%) opozarja na subjektivno ocenjevanje glede na prijateljevanje. Slabosti v vrstniškem ocenjevanju ne vidi 17 % dijakov.

10. Kje vidiš prednosti samoocenjevanja znanstvenega prispevka?

Da se s samoocenjevanjem pridobi boljšo oceno je mnenja 13 % dijakov.

Na večjo samokritičnost (da vidiš kaj moraš izboljšati) je opozorilo več kot polovica dijakov (53%).

Petina dijakov ne vidi prednosti v samoocenjevanju.

11. Kje vidiš slabosti samoocenjevanja znanstvenega prispevka?

Več kot polovica dijakov meni, da slabosti samoocenjevanja znanstvenega prispevka ni, edina past je, da si napišeš višjo oceno kot si jo zaslužiš.

12. Kaj ti je pri predstavitvi in ocenjevanju znanstvenega prispevka najbolj ostalo v spominu?

Večina dijakov (43%) je izpostavila, da jim je ostala pri predstavitvi in ocenjevanju znanstvenega prispevka v spominu vsebina, 8 % dijakov pa ocenjevanje. Tema je predstavljala problem 8 % dijakov.

Nekaj dejstev, ki je ostalo dijakom v spominu:

- moja anketa, ki je pustila velik vtis name
- zanimive hipoteze in zanimiva odkritja
- način predstavitve
- informacije, ki jih prej nisem vedela o moji temi
- koliko sovrstnikov se zaveda o škodljivih učinkih kislega dežja
- zaključna misel
- osveščenost
- pošteno ocenjevanje dijakov in profesorice
- skupno ocenjevanje in kritike
- kako hitro in močno lahko uničimo naš planet. Tako preprosto, pa vendar smrtonosno. Npr. že ko v tovarni izdelamo en stol, naš dom oslabi
- naučila sem se, kako navajati vire

B) Analiza vprašalnika za ustno ocenjevanje

Vprašalnik je izpolnjevalo 22 dijakov.

1. Ali se ti zdi pomembno, da imaš izdelane kriterije ocenjevanja predstavitev oziroma ustnega ocenjevanja preden si vprašana za oceno? Svoj odgovor utemelji.

Večini dijakov se zdi, da je pomembno imeti kriterije za ocenjevanje, saj tako vejo, koliko znanja morajo pokazati za določeno oceno.

DA : 21 dijakov, ker:

VEM KOLIKO ZNANJA POTREBUJEM ZA DOLOČENO OCENO: 12 dijakov,

VEM KATERO ZNANJE JE POTREBNO: 2 dijaka

LAHKO BOLJŠE PRIPRAVIM : 1 dijak

DOBIŠ VIŠJO OCENO: 1 dijak

SAM OCENIŠ SVOJE ZNANJE: 1 dijak

OCENA JE BOLJ OBJEKTIVNA: 2 dijaka

DA IN NE: 1 dijak, z utemeljitvijo, da nekatere to ne zanima

2. Kje vidiš prednosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?

Odgovori dijakov na to vprašanje so precej raznoliki. Največ jih meni, da je glavna prednost to, da se upošteva njihovo mnenje, da oceno razumejo. Enako število dijakov meni tudi, da je zaradi tega kriterij ocenjevanja lažji.

TUDI TVOJE MNENJE SE UPOŠTEVA: 5 dijakov

OCENA SE TI ZDI LOGIČNA/ RAZUMLJIVA: 4 dijaki

VPOGLED V KAJ UČITELJ UPOŠTEVA: 2 dijaka

LAŽJI KRITERIJ: 5 dijakov

OCENE PRIMERNEJŠE ZANJU: 2 dijaka

BOLJ PRAVIČNO (SPORAZUM S KATERIM SE VSI STRNJAJO): 3 dijaki

NI PREDNOSTI: 1 dijak

UČITELJ PREVLADA: 1 dijak

3. Kje vidiš pomanjkljivosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?

Večina dijakov ne vidi nobenih pomanjkljivosti, nekaj jih pa meni, da je pomanjkljivost to, da je kriterij lažji.

NI POMANJKLJIVOSTI: 10 dijakov

LAŽJI KRITERIJ: 4 dijaki

DOLGO TRAJA: 3 dijaki

TEŽJI KRITERIJ: 2 dijaka

NESTRINJANJE PRI OBLIKOVANJU KRITERIJEV: 2 dijaka

4. Kako vam je natančno izdelan kriterij pomagal pri učenju za ustno ocenjevanje in pri pripravi ustne predstavitve?

Večina dijakov je odgovorila, da so jim kriteriji pomagali tako, da vedo kaj je potrebno narediti za določeno oceno.

VEM KAJ MORAM NAREDITI ZA DOLOČENO OCENO: 18 dijakov od tega sta dva dodala:

ZELO MI JE POMAGAL: 2 dijaka

NI MI KORISTIL: 3 dijaki od tega je en razložil z:

NISEM IMEL PREDSTAVITVE: 1 dijak

5. Ali si zaradi pripravljenih kriterijev izdelal bolj kvalitetno predstavitev oziroma se bolje pripravil? Svojo trditev utemelji.

Dve tretjini dijakov je odgovorilo, da so se zaradi izdelanih kriterijev lahko bolje pripravili, ker so vedeli katere pomanjkljivosti morajo popraviti.

DA: 12 dijakov

Ki so razložili tako: POPRAVIL SEM POMANJKLJIVOSTI: 8 dijakov
MANJ STRESNO: 2 dijaka

MOGOČE: 1 dijak

NISEM SE PRIPRLAVLJAL: 6 dijakov

NE, TAKO ALI TAKO BI SE DOBRO PRIPRAVIL: 3 dijaki

6. Ali je ocena, ki so ti prisodili sošolci za predstavitev realna? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.

Večina dijakov meni, da je cena sošolcev realna, svojega mnenja pa večina ni utemeljila.

OCENA JE REALNA: 20 dijakov (KER SE JE UČITELJICA STRINJALA)

OCENA JE VIŠJA: 1 dijak

BREZ ODGOVORA: 1 dijak

7. Ali te je učitelj ocenil realno? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.

Večina dijakov meni, da jih je učitelj ocenil realno, svojega mnenja pa niso utemeljili.

DA: 20 dijakov

NE: 2 dijaka (ZASLUŽIM SI VIŠJO OCENO)

8. Kje vidiš prednosti vrstniškega ocenjevanja predstavitve in ustnega preverjanja znanja?

Večina dijakov vidi največjo prednost v tem, da lahko komunicirajo, da izrazijo svoje mnenje in ga primerjajo z drugimi. Veliko jih je tudi napisalo, da se tako naučijo biti bolj objektivni oz. kritični do svojega znanja, kar je bil tudi eden od ciljev projekta. Enako število dijakov, pa vidi prednost v boljši oceni, ki jo na ta način dobijo.

KOMUNIKACIJA: 8 dijakov

NAUČIMO SE BITI OBJEKTIVNI: 5 dijakov

PROFESORJI VČASIH NIMAJO OBCŪTKA: 3 dijaki

DOBIŠ BOLJŠO OCENO: 5 dijakov

TIŠINA V RAZREDU MED PREVERJANJEM: 2 dijaka

9. Kje vidiš slabosti vrstniškega ocenjevanja predstavitve in ustnega preverjanja znanja?

Komunikacija, ki se je pri prejšnjem vprašanju izkazala kot prednost, je lahko tudi pomanjkljivost, saj lahko prihaja do nepotrebnih sporov. Večina dijakov je kot glavno slabost navedla pristranskost – bolj priljubljenemu dijaku dajo višjo oceno in obratno.

PRISTRANSKOST: 10 dijakov (LAHKO PRIDE DO NEPOTREBNIH SPOROV)

NI SLABOSTI: 10 dijakov

NERESNOST PRI OCENJEVANJU: 2 dijaka

UČITELJ NE UPOŠTEVA OCENE DIJAKOV IN SE O TEM NOČE POGOVORITI: 1
Dijak

10. Kje vidiš prednosti samoocenjevanja predstavitve in ustnega preverjanja znanja?

Podobno kot pri 8. Vprašanju so dijaki predvsem izpostavili to, da so do svojega dela bolj kritični in da imajo možnost izraziti svoje mnenje.

NI PREDNOSTI: 4 dijaki

NAUČIŠ SE OBJEKTIVNE SAMOKRITIKE: 8 dijakov

LAHKO IZRAZIŠ SVOJE MNENJE: 6 dijakov

BOLJŠA OCENA: 4 dijaki

12. Kaj ti je pri oblikovanju kriterijev za ustno ocenjevanje najbolj ostalo v spominu?

Enako število dijakov si je pri oblikovanju kriterijev najbolj zapomnilo dejansko vsebino kriterijev, kot to, da so vsi sodelovali pri njihovem nastajanju. Veseli me, da so tudi dijaki imeli občutek, da so pri oblikovanju kriterijev sodelovali prav vsi, saj je bil to namen.

KAJ MORAŠ ZNATI: KRITERIJI: 7 dijakov

DA SMO VSI SODELOVALI: 7 dijakov

OBRAZCI ZA KRITERIJE, KI SMO JIH IZPOLNJEVALI: 3 dijaki

NE VEM: 5 dijakov

C) Analiza vprašalnika za ocenjevanje portfolia

Večini dijakov (80%) je uporaba portfolia všeč, vendar pa jih je približno 60% hkrati tudi povedalo, da zahteva ta oblika alternativnega ocenjevanja od njih zelo veliko dela in samoorganiziranosti, prav zato pa 20% dijakov ta oblika ni prav nič všeč, 20% dijakov pa je zelo všeč, saj se jim zdi, da se jim je treba precej manj učiti, če opravijo vse zahtevane naloge.

D) Analiza vodenega intervjuja za sodelujoče učitelje

1. Kakšne so prednosti uvajanja samoocenjevanja?

Prednost vidim predvsem v tem, da se izdelajo kriteriji, ki zelo pomagajo pri tem, da lahko objektivno ocenijo svoje znanje in se s tem izognejo precenjevanju ali podcenjevanju svojega znanja ali izdelka. S tem se naučijo biti samokritični in znajo oceniti, koliko truda, učenja, je potrebno vložiti za dosego rezultata, ki so si ga zastavili.

Večja samokritičnost in odgovornost za lastno delo.

Razvijanje večje samokritičnosti, objektivnosti in soočanja z realnostjo.

Zanimivo je. Mislim, da koristi dijakom, ker se lažje učijo in imajo boljši občutek pri ocenjevanju. So tudi bolj pozorni na dogajanje pred tablo. Mogoče bi lahko celo rekla, da cel učni proces vidijo še iz druge plati, kar je dobro, ker jim je na ta način bliže. Je bolj 'njihov'. Tudi učitelj se veliko nauči o tem kako dijaki dojemajo proces ocenjevanja znanja in kriterije.

Sinteza:

Prednosti pri uvajanju samoocenjevanja so razvijanje večje samokritičnosti, objektivnosti in soočanja z realnostjo. S tem se naučijo biti samokritični in znajo oceniti, koliko truda, učenja, je potrebno vložiti za dosego rezultata, ki so si ga zastavili. Tudi učitelj se veliko nauči o tem kako dijaki dojemajo proces ocenjevanja znanja in kriterije.

2. Kakšne so prednosti uvajanja vrstniškega ocenjevanja?

Ko so v vlogi ocenjevalca svojega vrstnika, spoznajo, da je težko biti popolnoma objektivni, kljub izdelanim kriterijem. Znanje (izdelek) vsakega vrstnika, ki ga ocenjujejo, pa primerjajo s svojim znanjem (izdelkom) in se tako tudi umeščajo v lestvico (nivo)- v čem so drugi boljši ali slabši od njih. Na ta način vidijo, kaj bi morali izboljšati (in tudi kako se to naredi), da bi sami izboljšali svoj položaj – če jim je to seveda v interesu.

Tisti, ki so ocenjevani s strani vrstnikov, pa dobijo vpogled v to, kako njihovo znanje (izdelek) vidijo drugi, ki so že ali pa še bodo izdelali isto nalogo. To pomeni, da natančno vedo, kako zahtevna je naloga, ki jo je treba opraviti, koliko truda je treba vložiti, koliko znanja, kooperativnosti itd., zahteva. To učitelj včasih težko oceni.

Dijaki postanejo bolj objektivni do sebe in vrstnikov.

Naučijo se objektivnosti in soočanja z realnostjo in mnenjem drugih.

Dijaki morajo komunicirati in se nekako uskladiti. Učijo se objektivnosti, ne glede na to ali jim je sošolec všeč ali ne, in znajo svojo odločitev utemeljiti, ker imajo orodje za to.

Sinteza:

Prednost uvajanja vrstniškega ocenjevanja je ta, da se naučijo objektivnosti in soočanja z realnostjo in mnenjem drugih. Dijaki morajo komunicirati in se nekako uskladiti. Tisti, ki so ocenjevani s strani vrstnikov, pa dobijo vpogled v to, kako njihovo znanje (izdelek) vidijo drugi, ki so že ali pa še bodo izdelali isto nalogo. To pomeni, da natančno vedo, kako zahtevna je naloga, ki jo je treba opraviti, koliko truda je treba vložiti, koliko znanja,

kooperativnosti itd., zahteva. To učitelj včasih težko oceni.

3. Kakšne so pomanjkljivosti uvajanja samoocenjevanja?

Pri učnih urah pri katerih predstavljamo seminarske naloge, ki jih nato alternativno ocenjujemo, večji del ure namenjamo ocenjevanju in analizi ocenjevanja, kot pa sami seminarski nalogi oz. njeni vsebini. To pomeni, da je časovno potratno. Želela bi si, da bi vsaj v višjih letnikih, bili dovolj samokritični, da ne bi bilo več potrebnega toliko utemeljevanja in bi bilo vse skupaj hitrejše. To bomo seveda dosegli z sistematičnim uvajanjem in izvajanjem alternativnega ocenjevanja pri več predmetih, v nižjih letnikih ali celo v osnovni šoli.

Preveč dela je z vsem skupaj.

Več časa se porabi za ocenjevanje in usklajevanje.

Samo ta, da je precej zamudno, še posebej, če je treba določene ocene predebatirati.

Sinteza:

Pomanjkljivost uvajanja samoocenjevanja je ta, da se več časa se porabi za ocenjevanje in usklajevanje.

4. Kakšne so pomanjkljivosti uvajanja vrstniškega ocenjevanja?

Socialna komponenta zna biti velika ovira. Kritičnost pri bolj povezanih sošolcih je nižja in obratno. Objektivnost je večja na začetku in sredini šolskega leta, proti koncu želijo povišati končno oceno prijatelju.

Odvisno je od časa, ko se izvaja. Sredi leta je bolj objektivno, proti koncu, ko je "panika za ocene, pa objektivnost kar zvojeni.

Več časa se porabi za ocenjevanje in usklajevanje.

Samo ta, da je precej zamudno, še posebej, če je treba določene ocene predebatirati. Morebitni konflikti se mi ne zdijo problematični, ker jih skušamo rešiti in se iz tega kaj naučiti.

Sinteza:

Pomanjkljivost uvajanja vrstniškega ocenjevanja je ta, da se več časa porabi za ocenjevanje in usklajevanje. Kritičnost pri bolj povezanih sošolcih je nižja in obratno. Objektivnost je večja na začetku in sredini šolskega leta, proti koncu želijo povišati končno oceno prijatelju.

5. Kaj bi spremenili?

- pri načrtovanju

Še bolj se bom posvetila temu, da bomo skupaj z razredom izdelali kriterije. V letošnjem šolskem letu sem namreč jaz predlagala kaj naj bi ocenjevali in so se potem v razredu strinjali s tem, diskutirali smo bolj o točkovanju.

Nič.

Nič.

Ničesar ne bi spreminjala. Celotno uvajanje spremembe je bil eksperiment, sproti smo učili kako je treba projekt postaviti, spremeniti, prilagoditi. Če bi imeli več izkušenj na tem področju, bi mogoče lahko bili hitrejši, bolj učinkoviti.

- pri izvedbi

Datume predstavitve seminarskih nalog bom dala na začetku šolskega leta in vse naloge bodo predstavljene do konca aprila. S tem se bom izognila višanju ocen ob koncu leta in časovni stiski. Nalog bo več, saj bodo morali delati v dvojicah in ne v skupini štirih. Na novo bom uvedla izdelavo izročka za sošolce, s tem pa bomo vadili tudi veččino povzemanja snovi.

Pri portfolio nič, ker se mi je v teh letih, kar ga uporabljam, tak sistem že dobro obnesel.

Nič.

Ničesar ne bi spreminjala.

- pri analizi (anketni vprašalnik)

Ker bomo prej zaključili z izdelavo in ocenjevanjem seminarskih nalog, ne bom na koncu šolskega leta, ko je veliko bolj nujnega dela v razredu, zaključevanje ocen), obremenjena z izvajanjem ankete. Spremenila bom torej datum izvajanja ankete, s katero ne bom čakala na konec šolskega leta.

Nič.

Ničesar ne bi spreminjala.

Ničesar ne bi spreminjala. Všeč mi je bilo, da je bil anketni vprašalnik odprtega tipa, da so dijaki lahko sami napisali to kar mislijo. To se mi je zdelo izvrstno.

- pri timskem delu

Ne bi spremenila nič.

Zelo mi je všeč, samo več bi ga lahko imele.

Dobro smo sodelovale. V skupini je moč.

Tim zelo dobro funkcionira. Naloge si zelo učinkovito razdelimo in dobro sodelujemo. Nič ne bi spremenila.

Sinteza:

Pri načrtovanju, izvedbi in analizi poskusa ne bi veliko spremenili. Celotno uvajanje spremembe je bil eksperiment, sproti smo se učili kako je treba projekt postaviti, spremeniti, prilagoditi. Če bi imeli več izkušenj na tem področju, bi mogoče lahko bili hitrejši, bolj učinkoviti.

Spremenili bi datum izvajanja predstavitev in ankete, s katero ne bi čakali na konec šolskega leta.

Tim zelo dobro funkcionira. Naloge si zelo učinkovito razdelimo in dobro sodelujemo.

6. Kaj od tega, kar si spoznal, bi bilo priporočljivo uvajati v vse predmete na šoli?

Največji nauk, ki sem ga pridobila je povezan s kriteriji. Kolegom vseh predmetov bi

priporočila, da namenijo kakšno uro pouka kriterijem, ki jih uporabljajo za ocenjevanje.

Če je pa le možno, pa naj skupaj z dijaki izdelajo kriterije.

Občasno vrstniško ocenjevanje, občasno tudi samoocenjevanje, vendar pa je treba dijake na to navaditi in jim predstaviti ter pojasniti, še bolje pa kar skupaj z njimi dogovoriti ustrezne kriterije.

V vse predmete na šoli bi uvedli oblikovanje učitelja skupaj z dijaki jasnih in natančnih opisnikov in kriterijev ocenjevanja za izdelke (seminarske naloge, znanstvene prispevke, referate, laboratorijske vaje), saj so tako dijaki soudeleženi pri procesu ocenjevanja in ker so aktivno vključeni bolj natančno vedo, kaj morajo storiti, da dobijo boljšo oceno.

Dobro bi bilo z vsemi deliti izkušnjo samoocenjevanja in vrstniškega ocenjevanja, ravno zato, da se dijaki поблиže seznanijo in sodelujejo pri oblikovanju kriterijev, saj bi tako predvsem vedeli kaj morajo znati. Mislim, da bi tako zmanjšali nezadovoljstvo, ki ga nekateri dijaki kažejo, ko dobijo slabo oceno.

Sinteza:

Dobro bi bilo z vsemi učitelji na šoli deliti izkušnjo samoocenjevanja in vrstniškega ocenjevanja, ravno zato, da se dijaki поблиže seznanijo in sodelujejo pri oblikovanju kriterijev, saj bi tako predvsem vedeli kaj morajo znati. Menimo, da bi tako zmanjšali nezadovoljstvo, ki ga nekateri dijaki kažejo, ko dobijo slabo oceno. V vse predmete na šoli bi uvedli oblikovanje učitelja skupaj z dijaki jasnih in natančnih opisnikov in kriterijev ocenjevanja za izdelke (seminarske naloge, znanstvene prispevke, referate, laboratorijske vaje), saj so tako dijaki soudeleženi pri procesu ocenjevanja in ker so aktivno vključeni bolj natančno vedo, kaj morajo storiti, da dobijo boljšo oceno.

- 5. SKLEPNA OCENA** (uspešnost spremembe, prednosti drugačnega načina dela ter dodana vrednost – utemeljite, zakaj je vaš način boljši, kakšno novo kakovost prinaša, morebitne težave pri uvajanju in razlogi zanje - kaj spremembo zavira/podpira, itd.)

Največja dodana vrednost je ta, da je uporaba opisnikov in kriterijev za ocenjevanje, ki so jih razvili učitelji skupaj z dijaki, bila v pomoč dijakom pri učenju ali izdelavi zahtevanega izdelka. Sodelovanje dijakov pri njihovem oblikovanju, jim da dober občutek, da so v partnerskem odnosu z učiteljem, tudi na področju ocenjevanja, na katerega tradicionalno niso imeli vpliva. Pomaga jim pri razvijanju kritičnosti do lastnega znanja in vloženega truda za doseg cilja, Ko so v vlogi ocenjevalca svojega sošolca pa se urijo v tem, kako biti objektiven ocenjevalec, argumentiranje ocene pa ni problematično, saj imajo za to ustrezno orodje. Dijaki, ki so v vlogi ocenjevalcev, morajo biti zelo pozorni, natančno poslušati in opazovati sošolce, ki jih ocenjujejo, kar tudi privede do boljšega znanja.

Tudi učitelj se veliko nauči o tem kako dijaki dojemajo celoten proces ocenjevanja.

Alternativno vrednotenje znanja je časovno potratnejše, saj se za izdelavo opisnikov, oblikovanje ocene, argumentiranje ocene, porabi veliko časa. Kljub temu priporočamo, da učitelji namenijo čas za oblikovanje opisnikov in kriterija in da to naredijo skupaj z dijaki. Občasno naj se izvede ocenjevanje in vrstniško ocenjevanje.

Morali bi jih navajati na samoocenjevanje in vrstniško ocenjevanje še pri drugih predmetih, da bi za tovrstno dejavnost porabili manj časa.

Poročilo pripravili: Mojca Orel, Alenka Perko Bašelj, Katja Rotar, Irena Šterman

PRILOGA 1: Opisniki in kriteriji ocenjevanja

A) OPISNIKI IN KRITERJI OCENJEVANJA ZNANSTVENEGA PRISPEVKA Z ZAGOVOROM IN S PREDSTAVITVIJO

OBLIKA	Število točk
✓ Upošteva predpisane kriterije oblikovanja.	10
✓ Delno upošteva predpisane kriterije oblikovanja.	5
TEORETIČNE OSNOVE	Število točk
✓ Sinteza ugotovitev predhodnih raziskovalcev je jasno predstavljena.	10
✓ Sinteza ugotovitev predhodnih raziskovalcev je zadovoljivo predstavljena.	5
ZAPIS POVZETKA	Število točk
✓ Zapisana vsebina povzame celotno nalogo.	5
✓ Zapisana vsebina delno povzame celotno nalogo.	2
OPREDELITEV PROBLEMA IN NAMENA RAZISKAVE	Število točk
✓ Raziskovalni problem je dobro opredeljen in nazorno predstavljen namen raziskave.	5
✓ Raziskovalni problem je pomanjkljivo opredeljen in ni dobro predstavljen namen raziskave.	2
POSTAVITEV HIPOTEZ	Število točk
✓ Hipoteze so smiselno postavljene.	10
✓ Polovica hipotez je smiselno postavljenih.	5
UGOTOVITVE	Število točk
✓ Smiselna sinteza rezultatov.	10
✓ Polovica rezultatov je smiselno razložena.	5
ZAKLJUČEK	Število točk
✓ V zaključku so dobro predstavljene globalne in specifične ugotovitve in nakazana je uporabnost raziskave in razširitev le te na druga področja.	5
✓ V zaključku so le delno predstavljene globalne in specifične ugotovitve in ni jasno nakazana uporabnost raziskave in razširitev le te na druga področja.	2
VIRI	Število točk
✓ Pravilno navajanje sodobnih in ustreznih virov.	5
✓ Polovica je sodobnih virov in polovica od njih je pravilno navedena.	2
JEZIKOVNA IN STROKOVNA PRAVILNOST	Število točk
✓ Ni jezikovnih in strokovnih napak.	5
✓ Malo (5) jezikovnih in strokovnih napak.	2
PREDSTAVITEV	Število točk
✓ Govori prosto, brez uporabe zapiskov. Govori zanimivo, pritegne poslušalce. Neverbalna komunikacija ustrežna.	15
✓ V celoti je nastop usklajen s PP predstavitvijo, razumljivo predstavi temo.	
✓ Pomaga si z zapiski. Se ne trudi, da bi pritegnil zanimanje poslušalcev.	7
✓ Neverbalna komunikacija v celoti ne ustreza. Nastop ni v celoti usklajen s PP predstavitvijo, nerazumljivo predstavi temo. Prebira tekst, zapisan na PP.	
ZAGOVOR	Število točk
✓ Pravilno odgovori na vprašanja, ve, kaj je raziskoval	20
✓ Pravilno odgovori na polovico vprašanj oz. delno odgovori na vprašanje.	10
✓	100

TOČKOVNIK

0 – 49 – 1

50 – 64 – 2

65 – 79 – 3

80 – 89 – 4

90 – 100 – 5

Ime in priimek ocenjevalca: _____

Naslov naloge: _____

KRITERJI	TOČKE	OCENJEVALEC	Komentar ocenjevalca (kaj naj avtor popravi, kaj dopolni, kaj je dobro)
OBLIKA (preglednost)	10		
TEORETIČNE OSNOVE	10		
ZAPIS POVZETKA (ali vsebina povzame celotno nalogo)	5		
OPREDELITEV PROBLEMA IN NAMEN RAZISKAVE	5		
POSTAVITEV HIPOTEZ (smiselnost)	10		
UGOTOVITVE (smiselna sinteza rezultatov)	10		
ZAKLJUČEK	5		
USTREZNOST VIROV (navajanje)	5		
JEZIKOVNA IN STROKOVNA PRAVILNOST	5		
PREDSTAVITEV (govor, razumljivo predstavi temo)	15		
ZAGOVOR (pravilno odgovori na vprašanje, ve, kaj je raziskoval)	20		
VSOTA	100		

**B) OPISNIKI IN KRITERIJ OCENJEVANJA PRI IZDELAVI IN ZAGOVORU
SEMINARSKIH NALOG**

Kaj se ocenjuje	Število točk
Vsebina	30
Nastop	20
Izdelava predstavitve	20
Zagovor	20
Usklajenost skupine	5
Viri	5
Skupaj	100

Vsebina	30
Upoštevanje strukturiranosti seminarske naloge. Ločevanje bistvenega od nebistvenega. Oblikovanje celote. Kvaliteten povzetek. Celovita razlaga zbranih podatkov ter oblikovanje jasnih sklepov. Vključevanje lastnih idej.	30
Upoštevanje strukturiranosti seminarske naloge . Težave pri ločevanju bistvenega od nebistvenega. Celota je manj razumljiva. Povzetek pomanjkljiv. Samostojno oblikovanje razumljivih zaključkov, vendar je opaziti nekaj težav pri vključevanju lastnih idej.	20
Naloga ni strukturirana tako kot je predpisano. Velike težave pri ločevanju bistvenega od nebistvenega.. Celota je težko razumljiva. Povzetek je pomanjkljiv. Lastne ideje niso vključene.	10
Nastop	20
Govori samostojno, brez uporabe zapiskov, ne ponavlja teksta zapisanega na PPT. Govori zanimivo, pritegne poslušalce. Uporablja knjižni jezik. Neverbalna komunikacija je ustrezna. Nastop je usklajen v celoti s PPT.	20
Pomaga si z zapiski, prebira tekst zapisan na PPT. Se ne trudi, da bi pritegnil zanimanje poslušalcev. Ima težave pri uporabi knjižnega jezika. Neverbalna komunikacija v celoti ne ustreza. Nastop ni v celoti usklajen s PPT.	10
Izdelava predstavitve	20
PPT predstavitev je izdelana estetsko, upoštevani so bili kriteriji dobre prakse (količina teksta na stran, velikost črk, ustrezno slikovno gradivo...) Pisne in slikovne prvine v ustreznem razmerju. Vključeno zanimivo slikovno gradivo, animacije...	20
PPT predstavitev narejena površno, kriteriji dobre prakse niso upoštevani v celoti. Pisne in slikovne prvine niso v ustreznem razmerju. Slikovno gradivo neustrezno.	10
Zagovor	20
Samozavestni odgovori na zastavljena vprašanja s čimer izkaže prepričljivost, poznavanje in razumevanje problematike. Izkaže znanje, ki ni ponovitev tistega, ki ga je že pokazal pri predstavitvi. Pri nepoznavanju konkretnega odgovora na vprašanje, se potruzi in z logiko poskuša najti odgovor na vprašanje.	
Ima težave pri odgovarjanju na vprašanja.	10

Ne pokaže dodatnega znanja. Pri iskanju odgovorov se ne trudi.	
Usklajenost skupine	5
Člani skupine si primerno svojim sposobnostim razdelijo delo. Vsak član je opravil svojo zadolžitev. Vsi člani delujejo kot usklajena celota.	5
Viri	5
Ustrezno navaja vire. Uporablja raznolike vire (učbenike, druge pisne vire, elektronske vire).	5

Kriterij

Točke	ocena
91 -100	5
76 - 90	4
66 - 75	3
50 - 65	2
Manj kot 50	1

C) KRITERIJI USTNEGA OCENJEVANJA

	SLOVNICA	BESEDIŠČE	GOVOR	NASTOP
5	- pravilno uporablja čase in različne slovnične strukture - govori brez slovničnih napak	- uporablja težke besede in ve kaj pomenijo - govori jedrnato in kvalitetno (ne naklada) - govor je smiseln in povezan	- govori tekoče - pravilno izgovarja besede - zna argumentirati in odgovarjati na vprašanja - pozna in predstavi različne plati teme; ve o čem govori	- govori sproščeno in organizirano - pritegne poslušalce in ohrani pozornost - vzpostavi stik s poslušalci in ga ohrani
4	- manjše slovnične napake - uporablja različne slovnične strukture (malo napak)	- uporablja težke besede z nekaj napakami - govori dokaj smiselno in povezano	- govori tekoče z nekaj zatikanj - dobro pozna temo - občasno uporablja mašila - dobro odgovarja na vprašanja	- vzpostavi stik s poslušalci - govor je dobro organiziran; z nekaj pomanjljivostmi
3	- uporablja malo težkih slovničnih struktur - pogoste manjše napake	- uporablja osnovno besedišče brez napak - napake pri težjih strukturah	- ne govori tekoče - pozna temo vendar - smiselno odgovarja na vprašanja	- pomaga si z opornimi točkami - vzdržuje očesni stik - govor je smiselno organiziran
2	- uporablja osnovne slovnične strukture - veliko napak, še vedno razumljivo	- uporablja osnovno besedišče z napakami. Napak je malo - govori razumljivo	- uporablja preveč mašil; poslušalec čaka na naslednji stavek - pozna temo vendar ne dovolj da smiselno odgovarja na vprašanja - govor s precej zatikanja; dijak išče besede	- preveč se zanaša na oporne točke - skuša vzpostaviti stik s poslušalci - govor ni dobro organiziran (ima pa začetek in konec)
1	- ne uporablja ustreznih časov - slovnične napake skoraj v vsakem stavku	- uporablja le osnovno besedišče - napake v rabi in izgovorjavi osnovnih besed	- veliko zatikanja; dijak se ustavi pri skoraj vsakem stavku - govor je težko razumljiv - slabo poznavanje teme, dijak ni dobro pripravljen - ne razume vprašanj, ki jih postavijo poslušalci - slabo odgovarja na vprašanja	- bere iz lista - govor brez glave in repa - ne vzpostavi stika s poslušalci (ni očesnega stika) - ne pridobi pozornosti občinstva

D) KRITERIJI OCENJEVANJA PORTFOLIA SO:

- *negativno (1)*: dijak ne izdelava portfolia oziroma dijak izdelava portfolio, vendar ga ne odda v dogovorjenem roku
- *pozitivno (2)*: dijak odda portfolio, vendar je izdelan površno, in neskrbno: neurejeno kazalo, neizpolnjeni delovni listi, naslovnice ni, manjkajo domače naloge in likovne naloge
- *dobro (3)*: korektno izdelan portfolio, delovni listi so nepopolni, likovne in domače naloge ne sledijo v celoti zahtevam, je neinventiven: dijak ne pokaže lastnih idej pri ustvarjanju portfolia,
- *prav dobro (4)*: portfolio je izdelan, a še vedno nenatančno, saj manjkajo določene likovne in domače naloge, hkrati pa vsebuje lastne sveže ideje dijaka, ki kažejo na dijakovo zavzetost pri delu in to tako pri oblikovanju nalog kot tudi pri celotni izdelavi portfolia
- *odlično (5)*: portfolio sledi vsem zahtevam: domače, likovne naloge in delovni listi so natančno izpolnjeni, hkrati pa je portfolio samostojno, individualno, inovativno delo, ki je tudi osebno zaznamovano, saj pokaže dijak s tem izdelkom veliko zavzetost pri delu, je ustvarjalen in originalen

Priloga 2: Anketni vprašalniki za dijake

Datum: _____

Razred: _____

A) VPRAŠALNIK za dijake za ocenjevanja seminarske naloge oz. znanstvena prispevka

Prosimo vas, da ste pri odgovarjanju realni in kritični in ne dajajte odgovorov zato, da bi bili nekemu všečni.

1. Ali se ti zdi pomembno, da imaš izdelane kriterije ocenjevanja seminarske naloge oz. znanstvena prispevka pred izdelavo in zagovorom naloge. Svoj odgovor utemelji.
2. Kje vidiš prednosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?
3. Kje vidiš pomanjkljivosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?
4. Kako vam je natančno izdelan kriterij pomagal pri pripravi na izdelavo naloge in izvedbi naloge?
5. Ali si zaradi pripravljenih kriterijev izdelal bolj kvalitetno nalogo kot bi jo sicer in svojo trditev utemelji..
6. Ali je ocena, ki so ti prisodili dijaki realna? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.
7. Ali te je učitelj ocenil realno? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.
8. Kje vidiš prednosti vrstniškega ocenjevanja seminarske naloge ali znanstvenega prispevka?
9. Kje vidiš slabosti vrstniškega ocenjevanja seminarske naloge ali znanstvenega prispevka?
10. Kje vidiš prednosti samocenjevanja seminarske naloge ali znanstvenega prispevka?
11. Kje vidiš slabosti vrstniškega seminarske naloge ali znanstvenega prispevka?
12. Kaj ti je pri predstavitvi in ocenjevanju nalog najbolj ostalo v spominu?

B) VPRAŠALNIK

za dijake za ustno ocenjevanje znanja

Prosimo vas, da ste pri odgovarjanju realni in kritični in ne dajajte odgovorov zato, da bi bili nekomu všečni.

1. Ali se ti zdi pomembno, da imaš izdelane kriterije ocenjevanja predstavitev oziroma ustnega ocenjevanja preden si vprašana za oceno? Svoj odgovor utemelji.
2. Kje vidiš prednosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?
3. Kje vidiš pomanjkljivosti, ko dijaki oblikujejo kriterije ocenjevanja skupaj z učiteljem?
4. Kako vam je natančno izdelan kriterij pomagal pri učenju za ustno ocenjevanje in pri pripravi usnen predstavitev?
5. Ali si zaradi pripravljenih kriterijev izdelal bolj kvalitetno predstavitev oziroma se bolje pripravil? Svoje trditve utemelji.
6. Ali je ocena, ki so ti prisodili sošolci realna? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.
7. Ali te je učitelj ocenil realno? Si zaslužiš višjo ali nižjo oceno? Svoj odgovor utemelji.
8. Kje vidiš prednosti vrstniškega ocenjevanja predstavitev in ustnega preverjanja znanja?
9. Kje vidiš slabosti vrstniškega ocenjevanja predstavitev in ustnega preverjanja znanja?
10. Kje vidiš prednosti samoocenjevanja predstavitev in ustnega preverjanja znanja?
12. Kaj ti je pri oblikovanju kriterijev za ustno ocenjevanje najbolj ostalo v spominu?

C) VPRAŠALNIK

za dijake za ocenjevanje portfoliija

1. Kaj meniš o uporabi portfolia pri likovni umetnosti?
2. Kje so po tvojem mnenju prednosti in kje slabosti uporabe portfolia?
3. Kaj si pridobil/a z uporabo portfolia?

Priloga 3: Vodeni intervju za učitelje

VODENI INTERVJU ZA UČITELJA

1. Kakšne so prednosti uvajanja samocenjevanja?
2. Kakšne so prednosti uvajanja vrstniškega ocenjevanja?
3. Kakšne so pomanjkljivosti uvajanja samocenjevanja?
4. Kakšne so pomanjkljivosti uvajanja vrstniškega ocenjevanja?
5. Kaj bi spremenili?
 - pri načrtovanju
 - pri izvedbi
 - pri analizi (anketni vprašalnik)
 - pri tinskem delu
6. Kaj od tega, kar si spoznal, bi bilo priporočljivo uvajati v vse predmete na šoli?